

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Dominacja kulturowa

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Socjologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Socjologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 24SOCS.14P.13406.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy w module Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe	
Koordynator zajęć	Maja Brzozowska-Brywczyńska		
Prowadzący zajęcia	Maja Brzozowska-Brywczyńska		
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie pogłębionej wiedzy teoretycznej z zakresu zagadnienia dominacji kulturowej związanych z nią procesów i jej współczesnych form
C2	Przekazanie pogłębionej wiedzy teoretycznej obejmujących różnorodne stanowiska krytyczne wobec dominującego obrazu kultury
C3	Pogłębienie zdolności wykorzystywania kategorii teoretycznych do opisu i wyjaśniania zróżnicowanych form dominacji kulturowej
C4	Pogłębienie umiejętności łączenia perspektyw teoretycznych z różnych obszarów humanistyki w celu lepszego rozumienia heterogenicznych procesów zachodzących we współczesnej kulturze
C5	Udoskonalenie umiejętności ustnych prezentacji
C6	Udoskonalenie umiejętności argumentacji i prowadzenia dyskusji w grupie

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Posiada pogłębioną wiedzę teoretyczną na temat zagadnienia dominacji kulturowej oraz związanych z nią procesów	SOC_K1_W01, SOC_K1_W03, SOC_K1_W04	Kolokwium pisemne
W2	Posiada pogłębioną wiedzę teoretyczną na temat wybranych stanowisk krytycznych wobec kultury dominującej	SOC_K1_W01, SOC_K1_W03, SOC_K1_W04	Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Wskazuje zróżnicowane formy dominacji kulturowej	SOC_K1_U01	Kolokwium pisemne
U2	Identyfikuje źródła problemów związanych ze skutecznością poszczególnych form oporu kulturowego	SOC_K1_U01	Kolokwium pisemne
U3	Rozumie zależności między kulturą i władzą	SOC_K1_U01, SOC_K1_U03	Kolokwium pisemne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Przedstawia krytyczną analizę wybranej formy dominacji kulturowej	SOC_K1_K01, SOC_K1_K03	Kolokwium pisemne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
-----	-----------------------------	------------------------------	-------------

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Pojęcia i obszary dominacji kulturowej (autorska gra symulacyjna Statek Matka). Mapowanie relacji między władzą, wiedzą i kulturą. Wprowadzenie i omówienie pojęć hegemonii kulturowej (A. Gramsci) oraz przemocy symbolicznej (P. Bourdieu) i u-ja-rznienia (M. Foucault).	W1, U3	Konwersatorium
2.	Pojęcie imperializmu w analizie relacji kulturowych: imperializm kulturowy, medialny i moralny. Hegemoniczne praktyki reprezentacji. Zarządzanie kulturowymi reprezentacjami różnicy. Apropiacja kulturowa. Orientalizm i okcydentalizm, Globalna Północ i Globalne Południe: figury rasizmu kulturowego (S. Hall), świat jako wystawa (T. Mitchell)	W1, U1, U3, K1	Konwersatorium
3.	Praktyki dominacji kulturowej w przestrzeni dyskursów kulturowych. Normalność jako pojęcie dyscyplinujące; wojny kulturowe jako narzędzia porządkowania rzeczywistości kulturowej; zagadnienie relacji między polityką tożsamości i różnicy (N. Fraser); naturalizacja dominujących dyskursów kulturowych (mitologie kulturowe R. Barthes) Współczesny rasizm, seksizm, ageizm, ableizm, mansplaining, white/pink/washing jako pola przemocy symbolicznej.	W1, U1, U3, K1	Konwersatorium
4.	Przestrzenie dominacji kulturowej: miasto i turystyka. Od miejskich utopii do betonozy, gated communities i hostile architecture; natura vs kultura w przestrzeni miasta. Spojrzenie turysty, inscenizowanie autentyczności, postturystryka, moralne dylematy turystyki.	W1, U1, U3, K1	Konwersatorium
5.	Praktyki dominacji kulturowej w przestrzeni edukacji. Pojęcie ukrytego programu szkoły, reprodukcja dominacji kulturowej poprzez treści nauczania (reprezentacja zagadnień związanych z gender, klasą, rasą, seksualnością, religijnością, niepełnosprawnością w podręcznikach szkolnych). Kanon kulturowy. Hegemoniczne wzory przekazywania wiedzy w systemie uniwersyteckim.	W1, U1, U3, K1	Konwersatorium
6.	Skrzynka narzędziowa oporu kulturowego (reprezentacja): stary i nowy opór kulturowy; paradygmat resistance studies; teoretyczne narzędzia partyzantek kulturowych, komunikacyjnych i estetycznych (i semiotyczna – U. Eco; kłusowanie popkulturowe, koncepcje sytuacjonistów, zagłuszanie kultury, media taktyczne, prowokacje kulturowe). Paradoksy wzajemnych relacji dominacji i oporu (kultura popularna)	W2, U2, U3, K1	Konwersatorium
7.	Skrzynka narzędziowa oporu kulturowego (partycypacja i styl życia): logika hegemonii i afinicji (R. Day, C. Ward), emancypacja i działania partycypacyjne (obywatelstwo kulturowe); taktyki i mikropolityki, profanacje (G. Agamben), pedagogika oporu (H. Giroux); styl życia jako forma uwikłania i unikania kulturowych zobowiązań; povery porn, poor chic, antykonsumpcjonizm. Paradoksy wzajemnych relacji dominacji i oporu (logika kultury indywidualizmu)	W2, U2, K1	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
8.	Dylematy multikulturalizmu i kosmopolityzmu (Pijany Indianin, prawa kobiet w kontekście multikulturalizmu, obywatelstwo wielokulturowe). Interseksjonalność wykluczeń kulturowych. Paradoksy wzajemnych relacji dominacji i oporu (relacje między kulturą a uniwersalnymi prawami człowieka)	W2, U2, K1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	Zaliczenie przedmiotu odbywa się w formie pisania pracy zaliczeniowej typu open book na wybrany temat z jednego z czterech bloków tematycznych, podanych wcześniej wraz z listą obowiązującej literatury przez osobę prowadzącą. W ocenie pracy brane są pod uwagę następujące kryteria: znajomość koncepcji związanych ze zjawiskami, mechanizmami i procesami dominacji kulturowej omawianymi w trakcie zajęć, odwołania do literatury przypisanej do wybranego zagadnienia, oryginalność stawianych tez, umiejętność krytycznej analizy opisywanych zjawisk i procesów. Ocena z eseju stanowi 70% oceny końcowej z zajęć. Drugim elementem końcowej oceny z zajęć jest również aktywność studenta: czytanie zadanej literatury, aktywny udział w dyskusji oraz zrealizowanie dwóch zadań na platformie e-learningowej (30% ostatecznej oceny)

Literatura

Obowiązkowa

1. Barker Ch., Studia kulturowe. Teoria i praktyka, Kraków, 2005 (fragm.)
2. L. Kołakowski, Szukanie barbarzyńcy, w: (tegoż), Czy diabeł może być zbawiony i 27 innych kazań, Wydawnictwo Znak 2006, s. 11-31
3. M. F. Gawrycki, Istota imperializmu kulturowego, w: (tegoż) Uwikłane obrazy. Hollywoodzki film a stosunki międzynarodowe, Warszawa 2011 s. 45-66
4. I. Buruma, A. Margalit, Wojna z Zachodem, w: (tych) Okcydentalizm. Zachód w oczach wrogów, Kraków 2005, s. 5-16
5. K. Słaby, K. Smoter, Polskich trawelebrytów podróż w miejscu, czyli o przekraczaniu granic kulturowych i jego edukacyjnych konsekwencjach na przykładzie programu „Azja Express”, Podstawy Edukacji (10) 2017, s. 139-158
6. M. Wróblewski, Wierni jako zasób kontrhegemoniczny: spór o krzyż w kontekście teorii hegemonii, Kultura Popularna 1(39) 2014, s. 14-35
7. P. Bourdieu, Przemoc symboliczna, w: P. Sztompka, M. Kucia (red.) Socjologia. Lektury, Kraków 2004, s. 503-508
8. J. Rokicki, Ciało w koncepcji Michaela Foucault, w: (red.) M. Banaś, K. Warmińska, Kulturowe emanacje ciała, Kraków 2011, s. 142-161
9. E. Goffman, Piętno a tożsamość społeczna w: (tegoż), Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości, Gdańsk 2005, s. 31-66
10. N. Klein, Prowokacje kulturowe w (tejże) No Logo, Izabelin 2004, s. 297-327
11. E. Zielińska, Hackerspace'y, ogrody społeczne, niezależne centra kultury . Samoorganizacja w przestrzeni miejskiej w Polsce w XXI w. w: (red) B. Lewenstein, A. Gójska, E. Zielińska, Aktywizmy miejskie, Warszawa 2020, s. 181-213
12. B. Pasamonik, Prawa kobiet i europejski kryzys multikulturalizmu, Kultura i Społeczeństwo 2013 nr 3, s. 3-25
13. R. Drozdowski, Kultury oporu na jałowym biegu. Uwagi na temat ograniczeń i perspektyw kultur oporu w społeczeństwie poszukującym nowych form uspołecznienia, Kultura Współczesna 2 (64) 2010, s. 24-34

Dodatkowa

1. R. Drozda, Opór kulturowy: między teorią a praktykami społecznymi, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2015
2. J. Heath, A. Potter, Bunt na sprzedaż. Dlaczego kultury nie da się zagłuszyć, Warszawskie Wydawnictwo Literackie Muza, Warszawa 2010
3. A. Pasieka, K. Zielińska (red.), Opór i dominacja. Antologia tekstów, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 2015
4. M. Wróblewski (red.), Kultura i hegemonia. Antologia tekstów szkoły z Birmingham, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	30
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie do zaliczenia	15
Przygotowanie do zajęć	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
SOC_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wyszukiwania i krytycznego wykorzystywania (w tym analizowania, syntetyzowania i komunikowania) informacji na temat zjawisk społecznych, w tym wyników badań własnych
SOC_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestniczenia w dyskusji na tematy społeczne – formułowania własnego stanowiska w oparciu o wiedzę socjologiczną oraz wykorzystywania wiedzy socjologicznej do rozumienia stanowisk stron w dyskusji
SOC_K1_U01	Absolwent/ka potrafi rejestrować i interpretować procesy i wydarzenia społeczne (zwłaszcza dotyczące współczesnego społeczeństwa polskiego oraz innych społeczeństw stanowiących tło porównawcze) przy pomocy pojęć i teorii socjologicznych
SOC_K1_U03	Absolwent/ka potrafi przygotowywać prace i wystąpienia w języku polskim, służące komunikacji naukowej i pozostające w zgodzie z jej regułami
SOC_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce socjologii w systemie nauk oraz jej relacje z innymi dyscyplinami
SOC_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie ideę normatywnej regulacji życia społecznego oraz mechanizmy za nią odpowiedzialne
SOC_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu procesy leżące u podstaw stabilności i zmiany społecznej w kontekście lokalnym oraz globalnym